

A. 96

514
40 + 10
123

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik LXVIII

Nr 1

WARSZAWA 1961

SPIS TREŚCI

Władysław Czapliński, Ziemie zachodnie w polityce Rzeczypospolitej szlacheckiej (1572—1764)	3
Leon Grosfeld, Gospodarcze motywy i cele polityki państw centralnych wobec sprawy polskiej (1914—1916)	31
Ludwik Hass, Kształtowanie się lewicowego nurtu w Polskiej Partii Socjalistycznej na tle sytuacji wewnątrzpartyjnej (listopad 1923 — maj 1926)	69

PROBLEMY I DYSKUSJE

Celina Bobińska, O „strukturze klasowej w świadomości” — polemicznie	106
Andrzej Zajączkowski, Socjologiczne przesłanki badań nad dziejami szlachty polskiej	139
Tadeusz Łepkowski, Tłum w powstaniu listopadowym	153
Józef Dułkiewicz, Uwagi na marginesie artykułu Gerarda Labudy „O metodyce kształcenia historyków”	176
Polska Piastów (Fragmety wypowiedzi J. Bardacha i Al. Gieysztora)	179

PRZEGLADY BADAŃ

Andrzej Feliks Grabski, Badania nad Joachimem Lelewelem w Polsce współczesnej (1945—1960)	184
---	-----

MATERIAŁY

Ryszard Kotodziejczyk, Zamiana miast na osady w Królestwie Polskim	191
--	-----

RECENZJE I SPRAWOZDANIA KRYTYCZNE

Kumaniecki K., Cynceron i jego współcześni — Tadeusz Zawadzki	201
Lehrbuch der deutschen Geschichte; Schillert G., Deutschland von 1648 bis 1789; Streisand J., Deutschland von 1789 bis 1815; Engelberg E., Deutschland von 1849 bis 1871 — Juliusz Willaume	204
Księga ławnicza miasta nowej Warszawy — Stanisław Russocki	211
Hartmann E., Geschichte der Stadt Hohenstein in Ostpreussen — Janusz Jasiński	214
Cieślak E., Walki ustrojowe w Gdańsku i Toruniu oraz w niektórych miastach hanzeatyckich w XV w. — Maria Bogucka	217
Lettres de Henri III roi de France — Stanisław Grzybowski	221
Tawney R. H., Business and Politics under James I. Lionel Cranfield as Merchant and Minister — Henryk Zins	223

c. d. na s. 3 okładki

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
HISTORYCZNY

ROCZNIK LXVIII
1961

1

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO I. LUKOWE
WARSZAWA 1961

KOMITET REDAKCYJNY

Henryk Altman, Juliusz Bardach, Józef Gierowski, Aleksander Gieysztor,
Stanisław Herbst, Witold Kula, Gerard Labuda, Kazimierz Lepszy,
Marian Małowist, Kazimierz Piwarski, Marian H. Serejski, Jan Antoni Wilder

REDAKTOR

Bogusław Leśnodorski

SEKRETARZ

Tadeusz Łepkowski

A.96

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 310261

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
Warszawa, Miodowa 10

Nakład 2089+211	Oddano do składania 17.XI.1960 r.
Ark. wyd. 27,25, ark. druk. 19,25	Podpisano do druku w lutym 1961 r.
Pap. druk. sat. kl. V 70 g 75×102	Zamówienie 1904 — S-66.
Cena zł 30	Druk ukończono w lutym 1961 r.

Druk. MSW Warszawa

СОДЕРЖАНИЕ

Владислав Чаплиньски — Западные [земли и их роль в политике шляхецкой Речи Исполитой (1572 — 1764)	3
Леон Гроссфельд — Экономические факторы и политическая цель центральных стран в отношении польского вопроса (1914 — 1916)	31
Людви́к Гасс — Формирование левого течения в Польской Социалистической Партии на фоне внутривластительного поножения (ноябрь 1923 — май 1926)	69

ПРОБЛЕМЫ И ДИСКУССИИ

Целина Бобиньска — О „классовой структуре сознания“ — в порядке полемики	106
Анджей Зайончковски — Социологические предпосылки в изучении истории польской шляхты	139
Тадеуш Лепковски — Толпа в ноябрьском восстании	153
Юзеф Дуткевич — Замечания в связи со статьей Герарда Лябуды „Методика подготовки кадров историков“	176
Польша Пястов	179

ОБЗОР ИССЛЕДОВАНИЙ

Анджей Феликс Грабски — Изучение трудов Иоахима Лелевеля в современной Иольше (1945 — 1960)	184
---	-----

МАТЕРИАЛЫ

Рышард Колодзейчик — Превращение городов в Королевстве Иольском в населенные пункты	191
Рецензии и критические отчеты	201
Научная жизнь в стране	258
Научная жизнь за рубежом	268
Письма в редакцию	281
In memoriam	284

TABLE DES MATIÈRES

Władysław Czapliński — Territoires de l'Ouest dans la politique de la République nobiliaire (1572—1764)	3
Leon Grosfeld — Raisons et buts économiques de la politique polonaise des puissances centrales (1914—1916)	31
Ludwik Hass — Formation de l'extrême gauche dans le Parti Socialiste Polonais et la situation intérieure du Parti (novembre 1923 — mai 1926)	69

PROBLÈMES ET DISCUSSIONS

Celina Bobińska — Sur la „structure de classe de la conscience” — une note polémique	106
Andrzej Zajączkowski — Prémisses sociologiques des recherches sur l'histoire de la noblesse polonaise	139
Tadeusz Łepkowski — La foule dans l'Insurrection de Novembre . .	153
Józef Dutkiewicz — A propos de l'article de Gerard Labuda: „Sur les méthodes de la formation des historiens”	176
La Pologne des Piasts	179

REVUE DES RECHERCHES

Andrzej Feliks Grabski — Recherches sur Joachim Lelewel en Pologne contemporaine (1945—1960)	184
--	-----

MATÉRIAUX

Ryszard Kołodziejczyk — Transformation des villes en bourgades dans le Royaume de Pologne	191
Comptes rendus et notes critiques	201
La vie scientifique en Pologne	258
La vie scientifique à l'étranger	268
Correspondance	281
In memoriam	284

Früis A. and Glamanñ K., A History of Prices and Wages in Denmark — Stanisław Hoszowski	223
Trevor-Roper H. R., The general crisis of the seventeenth century — Zbigniew Wójcik	226
Kozłowski E., Generał Józef Bem — Marian Zgórnjak	228
Powstanie chochołowskie 1846 roku — Stefan Kreniewicz	233
Grzybowski K., Galicja 1848—1914 — Józef Buszko	236
Dąbrowski J., Listy — Emanuel Halicz	241
Smirnow A. F., Sigismund Sierakowski; Kastuś Kalinowski; Mużickaja Prawda — Irena Koberdowa	243
Abramavicius V., Valerijonas Vrublevskis — Dawid Fajnhauz	249
Kiszling R., Die Kroaten — Henryk Batowski	250
Duracz T., Mowy obrończe — Ludwik Hass	252
Mieszczankowski M., Struktura agrarna Polski międzywojennej — Jerzy Tomaszewski	252

ZYCIE NAUKOWE W KRAJU

Obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego w pierwszym roku jubileuszu — Eugeniusz Rudziński	258
Trzeci tom Historii Polski	262
Z prac Komisji Wydawnictw Źródłowych do dziejów klasy robotniczej — Juliusz Łukasiewicz	263
Sesja naukowa w Bydgoszczy z okazji 550-tej rocznicy bitwy pod Koronowem — Zenon Guldon	264
Symposium Międzynarodowej Rady Muzeów (ICOM) w sprawie muzeów historycznych	265
60-lecie urodzin prof. Zanny Kormanowej	267

ZYCIE NAUKOWE ZA GRANICĄ

Na marginesie obrad XI Międzynarodowego Kongresu Nauk Historycznych	268
IV Międzynarodowy Kongres Archiwistów w Sztokholmie — Andrzej Janowski	271
XI Międzynarodowy Kongres Historyków w relacjach uczestników	274
Międzynarodowa Komisja Historii Słowianoznawstwa — Henryk Batowski	277
Konferencja radzieckich historyków wsi	279

LISTY DO REDAKCJI

Raz jeszcze w kwestii badań nad prawem sądowym w XVIII w. — Stanisław Salmonowicz	281
---	-----

IN MEMORIAM

Kazimierz Moszyński (1887—1959) — Anna Kutrzeba-Pojnarowa	284
Leon Halban (1893—1960) — Juliusz Willaume	288
Józef Sieradzki (1900—1960)	289
Antoni Walawender (1903—1960) — Piotr Bańkowski	291

WARUNKI PRENUMERATY CZASOPISMA
„KWARTALNIK HISTORYCZNY” — Kwartalnik

Cena w prenumeracie z. 120.— rocznie

Cena w prenumeracie zł 60.— półrocznie

Zamówienia i wpłaty przyjmują:

1. Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa
ul. Srebrna 12, konto PKO Nr 1-6-100-020,
2. Urzędy pocztowe.

Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę — 40% drożej. Zamówienia dla zagranicy przyjmuje Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch”, Warszawa, ul. Wilcza 46, konto PKO Nr 1-6-100-024.

Bieżące numery do nabycia w księgarniach naukowych „Domu Książki” oraz w Ośrodku. Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych Polskiej Akademii Nauk — Wzorcownia Wydawnictw Naukowych PAN — Ossolineum — PWN, Warszawa Pałac Kultury i Nauki (wysoki parter).